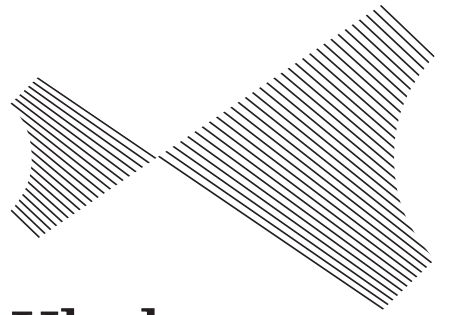

7. premiéra 100. sezony 2014 / 15

Městské divadlo Kladno

► Česká kuchařka

Šimon Caban podle života a díla Magdaleny Dobromily Rettigové

**Rettigová
radí: „Vraž do
toho 10 vajec
a nakrm tu
bestii!“**

POSPÍŠIL: „Jsi velká spisovatelka s větším vlivem než kdokoli z nás. Napiš svolání. Česká děvčata potřebují povzbudit! Sama jsi říkala, že jsou jako zvadlý kvítek v koutě pohozená...“

RETTIGOVÁ: „Kéž by mi bylo dopřáno, abych se spisovatelkou a buditelkou zapsala do srdcí a paměti Čechů. Ale bojím se, Jene, že mě přeceňujete.“

Magdalena Dobromila Rettigová

Česká kuchařka, spisovatelka a vlastenka. Narodila se ve Všeradicích jako dcera hraběcího purkrabího Artmanna. Prožila krušné dětství, poznamenané tvrdou výchovou, úmrtím sourozenců, předčasnou smrtí otce a neustálým zápasem s chudobou. Uzavřenému, málo přístupnému děvčeti se dostalo základního vzdělání dívek josefínské doby. Do osmnácti let žila Magdalena v německojazyčném prostředí a neuměla česky. Teprve přátelství a posléze manželství s právníkem Josefem Aloisem Rettigem, uzavřené v roce 1808, jí otevřelo dveře

mezi české vlastence. Vlivem manželova zaměstnání soudního rady se rodina často stěhovala, pobývali v Ústí nad Orlicí, Táboře, Přelouči, Rychnově nad Kněžnou a Litomyšli. Magdalena se všude aktivně podílela na spolkovém životě a snažila se šířit vlasteneckou osvětu. Jedním z takových podniků byl i „vlastenecký křest“, v rámci něhož přijala jméno Dobromila. Významným polem její působnosti byla výuka mladých dívek. Ve svých kurzech je učila hospodaření, vaření, domácím pracím i české literatuře. Vedla také společenský salón, „kafičko-

vou společnost“, měla na starosti vlasteneckou knihovnu, stála u mnoha významných kulturních akcí a referovala o nich jako dopisovatelka časopisu Květy. Jako spisovatelka byla Rettigová plodná, napsala několik desítek děl, prózu, poezii i kratší dramatické práce. Jejím výhradním vydavatelem byl královéhradecký nakladatel Jan Hostivít František Pospíšil. První literární pokusy psala ještě v němčině. Pod vlivem svého muže a přátel se však odhodlala psát a publikovat česky. Nejprve své práce zveřejňovala ve vlasteneckých časopisech, postupně

vydala několik knih sentimentálních povídek určených dospívajícím dívkám (*Mařenčin košíček*, *Chudobičky*). Později se věnovala výhradně literatuře prakticky zaměřené. Nejznámější je *Domácí kuchařka*, ve které Rettigová položila základy české kuchyně a která se stala jednou z nejvydávanějších českých knih vůbec. Rettigová porodila jedenáct dětí, ale jen tři se dožily dospělosti, synové Karel a Josef Ondřej Liboslav a dcera Jindřiška, která se stala významnou operní pěvkyní. Magdalena Dobromila Rettigová zemřela v Litomyšli v roce 1845.

Magdalena Dobromila Rettigová
(1785–1845)

Programové tipy MDK ve 100. sezoně

MDK zve na hořkou kávu s překvapením podle receptu kultovního německého filmového režiséra.

Brémská svoboda

Rainer Werner Fassbinder
Režie: Martin Františák

Jedovatá historka ze společnosti, která nechťela připustit, že žena může mít rozum, ba co víc, používat ho. Tragikomický příběh podnikavé ženy, která je v cestě za svým snem ochotna jít přes mrtvolu.

MDK zve na divadelní adaptaci slavné české filmové klasiky.

Noční motýl

František Čáp, Václav Krška, Vojtěch Mixa
Režie: Daniel Špinar

„Noční motýl v lásce znamená, že je marná, že je ztracená...“ Slavný český film Noční motýl natočil v roce 1941 František Čáp podle námětu Vojtěcha Mixy a podle scénáře, na němž spolupracoval s Václavem Krškou. Vypráví příběh nešťastné lásky, která stáhla slušnou dívku do bahna nevěstince.

Česká kuchařka

» česká premiéra 18. dubna 2015 v Divadle Lampion «

Scénář, scéna, režie: **Šimon Caban**

Dramaturgie: **Jana Slouková**

Kostýmy: **Simona Rybáková**

Hudba: **Martin Wiesner**

Osoby a obsazení:

Madgalena	Petra Tenorová
Dobromila	Ivan Vodochodský
Rettigová	Alena Štrébllová
Rettig	Jiří Š. Hájek
Pospíšil	Jiří Böhm
Koráb	Tomáš Petřík
Metternich	Petr Buchta

O režisérovi

Scénárista, scénograf a režisér **Šimon Caban** se narodil roku 1963 v Praze; vystudoval Vysokou školu umělecko-průmyslovou, ateliér scénografie u prof. Josefa Svobody. Již během studií založil s bratrem Michalem tanečně-divadelní soubor Baletní jednotka Křeč, s nímž realizoval divadelní a multimediální představení. Podílel se na filmu Tomáše Vorla *Pražská pětka* povídkou *Barvy*, s bratrem natočil celovečerní autorský film *Don Gio*. Sám ve filmu a v televizi mnohokrát hrál, populární rolí byl diskžokej Arnošek ve Vorlově filmu *Kouř*. Od roku 1999 připravuje scénickou podobu ceremoniálů MFF Karlovy Vary. Spolu se Simonou Rybákovou byl komisařem české národní sekce na světové výstavě scénografie Pražské Quadriennale, kde získali poprvé v historii pro ČR první cenu – Zlatou trigu. Má za sebou řadu realizovaných scénografií (Národní opera Istanbul, Národní divadlo a Státní opera Praha, Divadlo J. K. Tyla Plzeň ad.). Na mnoha inscenacích se podílel i jako režisér (*Galileo* v Divadle Kalich, Janáčkovy *Příhody lišky Bystroušky* v Národním divadle, hudební inscenace *Nahá můza* a *Muchova epopej* v Městském divadle Brno ad.). Podílel se na významných státních zakázkách – slavnostní zahájení MS v klasickém lyžování Liberec 2009 nebo Český národní den na EXPO v Šanghaji 2010.

„Nezůstane nic. Jen zážitek.“

Pět otázek pro Šimona Cabana

Čím vás fascinuje osobnost Magdaleny Dobromily Rettigové?

Chci sledovat osud Magdaleny Dobromily Rettigové, ženy čino-rodé, podněcující, ženy, která zvyšovala sebevědomí dívek a žen, aniž by snižovala postavení mužů. Její doba a okolí ji přeceňovalo, následně odsuzovalo a vysmívalo. Víme, co se odehrávalo na jejím kuchyňském a psacím stole. Co se ale dělo v její duši? Mám rád výrazné ženské postavy. Vůbec inklinuji víc k ženskému, než k mužskému, pragmaticky jasněmu a logickému světu. Baví mě jejich těžko uchopitelný způsob myšlení, které těká, košatí, větví, opakuje, ale na rozdíl od mužského nekonfliktně věci posouvá a řeší.

V tomto projektu jste scénáristou, režisérem i scénografem. Jaké jsou výhody takto autor-ské práce?

Kromě toho, že to vypadá namyšleně a sobecky, to má samé výhody: můj způsob práce, to je tvůrčí proces, při kterém jedno ovlivňuje druhé a komunikace sama se sebou je okamžitá oproti domlouvání schůzek, vysvětlování a opravování. Závidím týmům sestavených z jednotlivých osobností, které spolu tvoří a vzájemně se inspirují, upozorňují, vyvíjejí. Já na tohle štěstí neměl. Proto je to v mém případě z nouze (snad) ctnost.

Umíte vařit a péct?

Ne. Na Rettigové mě baví, že se chtěla stát spisovatelkou, ale dějiny ji znají jako autorku kuchařky. Její muž Jan Rettig si také myslel, že jej dějiny budou znát jako překladatele, výraznou sklada-telskou osobnost, autora mnoha písni, které zlidověly. Ale autor je zapomenut a Rettig je znám jen jako manžel té slavné, co napsala kuchařku.

Na co byste se Rettigové zeptal, kdyby to bylo možné?

Jak to bylo s jejím osobním citovým životem. Kdo byl její opravdovou láskou. Rettig na ni tak trochu zbyl, miloval ji sice, ona ho ale měla asi jen ráda. Myslím, že intelektuálně i citově ji vzrušovali jiní muži, o čemž svědčí její písemná pozůstalost, dokládající, jaký zmatek a tíseň prožívala v momentech, které by v životě měly být nejradostnější – svatba, narození dítěte apod.

Proč jste přizval ke spolupráci právě Ivana Vodochodského?

Ivan je ideální protipól Rettigové – hvězda kulinářských pořadů, živý, milý profík, který se s ničím nepárá a připomíná nám, jak se pohled na vaření od doby Rettigové změnil, ale přitom její postupy a recepty respektuje. S Ivanem jsem spolupracoval na muzikálu *Galileo*. Ano – světe div se – Ivan je i muzikálový herec, ale diváci jej znají především jako skvělého kuchaře. A miluje svou profesi. Tu lásku – k jídlu, vaření a těm, pro které vaří, má společnou s herci, kteří zase milují svou profesi, hru, své diváky, pro které hrají. A když skončí představení a všechno se dojí, nezůstane nic. Jen zážitek.

Polívka chlebová s vejci od Magdaleny Dobromily

Nech při hovězím mase vařit dvě neb tři kapusty, tři mrkve, tři celer, když to vše měkké, pokrájí se to na nudličky, dá se do polívkové mýsy, pak se na nudličky pokrájí jedna cibule a usmaží se dozlatova a dá k tomu; nakrájí se a usmaží též chlebiček a do polívky, když se vaří, vrazí se tolik vajec, kolik hostů – jedno neb dvě pro každého, nechají se jen trochu povařit, aby neztvrdly, pak se to na ten chlebiček a to ostatní do mýsy vleje, okoření se zázvořem a květem a dá na tabuli.

Předmluva k prvnímu vydání Domácí kuchařky

„Všeobecná a dílem spravedlivá stížnost jest, že se v naší mateřské řeči žádná knížka kuchařská nenachází, podle které by dívčinky v malých městech, jakož i na statcích, zámcích, farách a dědinách řídití mohly. Jestliž arcí dostatečný počet kněh kuchařských, žel málokterá do malých měst se hodí, protože věci ty, jichž k těm pokrmům zapotřebí, zřídka k dostání a málo povědomy jsou, a tím se stane,

že děvčátka, a i také zkušenější domácí hospodyně stěžují, že těm knihám nerozumí, protože zcela neznámé potraviny i nářadí v nich nachází. Spěchám tedy mojim milým vlastenkám tuto knížečku podati; nevydávám ji za žádnou dokonalou knihu kuchařskou, jest to jenom sbírka jídel, jak je má babička a máti vařily, a já všecky zkoušejíc, tak dalece chutné k požívání shledala...“

Léna Dobromila Rettigová, v Rychnově nad Kněžnou, 30. května 1825.

„Dej chlapovi najíst a je klid.“

Pět otázek pro Ivana Vodochodského

Jaký je význam Magdaleny Dobromily Rettigové v kontextu české kuchyně?

Její význam je naprosto ojedinělý. Určila a popsala základy české kuchyně s ohledem na českou hospodyňku. Hodně z toho, co se o jejím vaření traduje, není pravdou. Naopak, když pročítám její recepty, nalézám spoustu věcí, které jsou dodnes platné, a to nejen jak pokrmy od základu připravit, ale i v jakém pořadí je dávat na stůl, jak prostřít apod. „Rettiška“ je skutečně pramáti české gastronomie.

Jste víc herec nebo kuchař?

Nejsem pořádně ani jedním, i když kuchařem jsem vyučen, mám hotelovou školu a kuchařinou jsem se víceméně živil, neúspěšně. Pak jsem zběhnul k herectví, kde jsem se neúspěšně živil jako paherec, pak jsem od paherectví utekl zase ke kuchařině, a pak se to nějak potkalo, takže dneska jsem takový hrající kuchař. Nebo vařící herec.

Jak došlo k vašemu zkoušení na Kladně?

Se Šimonem Cabanem jsem se potkal při práci na muzikálu *Galileo*. Už tehdy jsem ho hecoval, ať napíše něco o kuchařích. Pak jsem to nějak pustil z hlavy a najednou mi Šimon vloni volal, jestli si na to ještě pamatuji, že napsal Rettigovou. Tak jsem zámásl a on se zeptal, jestli bych tam chtěl hrát. Tak mu říkám, že jasně, cokoli, ale koho? A on - no tu Rettigovou! Tak to mi trochu spadla čelist, ale pak jsme zjistili, že to není zas takový nesmysl, protože když si dáte vedle sebe portréty Rettigové a mě v našem zlatém věku, jsme si dost podobní.

Je něco, co tě při studiu materiálu o Rettigové překvapilo?

Teprve až teď jsem začal číst podrobněji její recepty, dříve jsem znal jen „vraž tam hroudu másla“.

Zjistil jsem, že ty recepty jsou velmi sofistikované, blbuvzdorné a hlavně jsou základem toho, jak se má v naší kuchyni vařit. Je tam skutečný základ řemesla, které je už skoro dvě stě let neměnné, to mě nejvíce překvapilo. Navíc ty její recepty jsou jako detektivka, což ostatně říkáme i v naší hře. Třeba „Pečený mladík“.

Jak byste pozval diváka na naši inscenaci?

Měli by se přijít podívat na hezké herce na jevišti, pak na jednoho kdysi hezkého kuchaře, a také nasát tu atmosféru rakouského mocnářství v kontextu s dnešní dobou. A aby se třeba i dozvěděli něco o Magdaleně Dobromile Rettigové, aby zjistili, že za těch dvě stě let se tak výrazně názory na to, co by měl člověk dělat, aby zachoval spokojený rodinný krb, neposunuly. To je otázka, která dnes hodně lidí pálí, kterou se zabývají knihy, časopisy a psychologové, ale Rettigová to věděla. Dej chlapovi najíst a je klid. Takže diváci by k nám měli přijít třeba i pro inspiraci, jak si to doma „udělat hezký“.

hlavní partneři společnosti Divadla Kladno s.r.o.

ALPIQ

partneři společnosti Divadla Kladno s.r.o.

partneři inscenace Česká kuchařka

RAILREKLAM

mediální partneři společnosti Divadla Kladno s.r.o.

Tento program vydává společnost Divadla Kladno s.r.o. Společnost je založena Statutárním městem Kladno. Ředitelka Městského divadla Kladno: Mgr. Blanka Bendlová, umělecký šéf Městského divadla Kladno: MgA. Daniel Příbýl.

Výprava byla zhotovena v produkci Městského divadla Kladno. Světla: Pavel Kašeljak, Jiří Douda; zvuk: Vladimír Nejedlý, Jan Pydych; rekvizity: Růžena Hammerová; garderoba: Věra Vaiglová, Petra Hlaváčková; vlásenky: Eva Engelthalerová, Malvína Hloušková; vedoucí jevištní techniky: Aleš Kubovič; inspicie a nápověda: Iveta Arnaudovová, Aneta Nádvorníková.

Grafický koncept programu: Johana Tomková & Do Hoai Nam, grafická realizace: Tomáš Glasberger, titulní fotografie: Patrik Borecký. Cena programu 5,- Kč.